

Методичні засади щодо побудови системи бухгалтерського обліку на підприємствах лісового господарства

УДК 330.15:504.062

Автори: Потай Інна Юріївна, к.т.н., доцент; Кирильчук Марина Анатоліївна, магістрант

Ефективна побудова системи бухгалтерського обліку витрат на підприємствах різних видів економічної діяльності зумовлена характером виробництва, видом продукції, що виробляється, структурою і розмірами підприємства. Залежно від цих особливостей організовується бухгалтерський облік витрат на усіх ділянках облікового процесу на підприємстві, що у сукупності формують систему.

Науковці вважають за доцільне на підприємствах лісового господарства систему бухгалтерського обліку витрат розглядати у таких аспектах (рис.1) [1].

СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ
облік витрат і біологічного перетворення довгострокових активів лісового господарства
облік витрат лісозаготівлі
облік транспортних витрат

Рисунок 1 – Система бухгалтерського обліку витрат у лісовому господарстві

Система контролю витрат на підприємствах лісового господарства - це сукупність контрольних процесів, які можуть своєчасно надавати повну інформацію про хід та результати господарської діяльності, що необхідна для оперативного управління.

Відповідно до технологічного процесу вирощування лісу та лісозаготівлі, першим етапом організації обліку витрат є збір інформації та формування первинних документів. Незважаючи на специфіку діяльності підприємств лісового господарства, останні у своїй діяльності використовують як типові форми первинних документів, які передбачені для підприємств різних

видів економічної діяльності, так і спеціальні форми первинних документів: Інструкція з обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробка на підприємствах Державного комітету лісового господарства України, застережена наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.12.2003 р., № 205; Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів, затверджена наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.08.2010 р., № 260.

Підприємства лісового господарства не обліковують ліс на балансі, відповідно, не мають розробленої методики оцінки лісопродукції. Доцільно віднести проблему обліку витрат, пов'язаних з біологічним перетворенням довгострокових активів лісового господарства, що повинна ґрунтуватись на нормах П(С)БО 16 "Витрати" [2] та П(С)БО 30 "Біологічні активи" [3].

Використання у практиці діяльності підприємств лісового господарства П(С)БО 30 "Біологічні активи" дасть змогу обґрунтовано сформулювати та удосконалити методику обліку витрат, що пов'язані з біологічним перетворенням біологічних активів лісового господарства, оскільки критерієм діяльності підприємств лісового господарства є не збільшення обсягів діяльності, а прагнення до зниження собівартості продукції та збереження природних ресурсів. Витрати на створення нових лісових насаджень (незрілих довгострокових біологічних активів) доцільно обліковувати за дебетом рахунку 155 "Придбання (виращування) довгострокових біологічних активів" як капітальні інвестиції на створення нових лісових насаджень.

Враховуючи організаційні особливості діяльності підприємств лісового господарства обліковувати дерева у лісі можна на рахунку 166 "Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю", оскільки їх справедливу вартість достовірно визначити неможливо, унаслідок чого вони оцінюються, виходячи із сум витрат, понесених на їх виращування. Аналітичний облік вести у розрізі:

- лісництв як структурних підрозділів підприємств лісового господарства;
- лісових ділянок з визначеними межами, виділеними відповідно до Лісового кодексу України для ведення лісового господарств, а також використання лісових ресурсів без вилучення їх у користувача або власника землі (ст. 1 ЛКУ) [4].

Понесені витрати підприємств лісового господарства на виращування лісів пропонується обліковувати на однойменних субрахунках 231 й 232 відповідно.

Кожного місяця сума витрат на утримання лісових насаджень, що накопичуються за дебетом субрахунку 231 "Витрати на утримання незрілих довгострокових біологічних активів, які оцінюються за первісною вартістю" списується на рахунок 166 "Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю".

У момент дозрівання лісових насаджень відбувається їх переведення за первісною вартістю з кредиту рахунку 166 "Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю" на дебет рахунку 162 "Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю". Щомісяця подальше нагромадження витрат для утримання лісових насаджень відображається на рахунку 232 "Витрати на утримання довгострокових біологічних активів, які оцінені за первісною вартістю".

Важливою складовою господарської діяльності підприємств лісового комплексу України є лісозаготівлі, що у більшості випадків здійснюються паралельно із діяльністю щодо поновлення та утримання лісових насаджень. Це вимагає окремого обліку витрат, пов'язаних з цим процесом, що забезпечить базу інформації для наступного зведеного обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.

Основним нормативним документом, яким необхідно керуватись підприємствам лісового господарства при здійсненні обліку витрат лісозаготівель є Інструкція з обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробка на підприємствах Державного комітету лісового господарства України.

В основній діяльності підприємства лісового господарства використовують різні види техніки, механізми та способи транспортування деревини. Це потребує належної організації обліку транспортних витрат, величина яких у загальній сумі витрат операційного циклу лісозаготівельної діяльності підприємств лісового господарства становить 20-25 %. Витрати, пов'язані з транспортуванням лісопродукції, вважаємо за доцільне обліковувати на рахунку 234 "Транспортні витрати" [5-6].

Висновки.

1. Система бухгалтерського обліку витрат у лісовому господарстві передбачає облік витрат і біологічного перетворення довгострокових активів лісового господарства, облік витрат лісозаготівлі та облік транспортних витрат.

2. Аналітичний облік на лісових підприємствах необхідно вести у розрізі: лісництв як структурних підрозділів підприємств лісового господарства та лісових ділянок з визначеними межами, виділеними відповідно до Лісового кодексу України для ведення лісового господарства. Понесені витрати підприємств лісового господарства на вирощування лісів пропонується обліковувати на однойменних субрахунках 231 й 232.

Список використаної літератури:

1. Чік М.Ю. Теоретичні засади формування системи обліку контролю і витрат на підприємствах лісового сектору / М.Ю. Чік. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2012. - Вип. 22.9. Озеран В. О. Методика та організація обліку витрат на підприємствах лісового господарства / В. О. Озеран, М. Чік. - С.31-41
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати": Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р., №318. [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи": Наказ Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р., № 790. [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
4. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р., №3852-XII. [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
5. Чік М. Ю. Аспекти побудови системи бухгалтерського обліку витрат на підприємствах лісового господарства / М. Ю. Чік. - С.194-198
6. Чік М.Ю. Теоретичні засади формування системи обліку контролю і витрат на підприємствах лісового сектору / М.Ю. Чік. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2012. - Вип. 22.9